

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2024 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettuun tavoitetasoon ja sen seurantaan. Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten sekä yhteisten tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutumisen seuranta

Tavoitetasona oli, että kaikkien yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten toteutumista on seurattu ja kaikki mahdolliset ongelmakohdat on käsitelty johdon foorumeilla sekä kaikkia yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia on käsitelty johdon foorumeilla. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitetaso on haastava, ja on ollut toistaiseksi vaikea saavuttaa. Yhdyspintoja ja niiden toimivuutta tulee seurata jatkuvasti sekä ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa. Tärkeitä näkökulmia seurannassa ovat, onko mahdolliset ongelmakohdat tunnistettu ja miten ne on ratkaistu

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteutuksesta. Yhden tavoitteen toteutuksesta ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Siovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että Vantaan kasvatuksen ja oppimisen, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toimialan sekä Keravan lasten ja nuorten toimialan johtoryhmien yhteisissä tapaamisissa on sovittu yhteisistä rakenteista sekä yhteisestä strategisesta tavoitteesta tulevalle strategiakaudelle. Yhdyspintasuunnitelmia, -

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

sopimuksia ja -rakenteita on kartoitettu yhteistyössä. Lakisääteiset rakenteet ovat toiminnassa ja lakisääteiset sopimukset on tehty. Opiskeluhoitosuunnitelmat on päivitetty vastaamaan mm. tuen lakimuutosta ja päivitetty suunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2025. Päivä- ja lomatoiminnan sopimus on allekirjoitettu. Yhteistyötä neuvolapalveluiden kanssa ollaan kehittämässä. Yhteinen rakenteiden kehittäminen jatkuu edelleen yhteistyössä VAKE:n kanssa, jotta rakenteet vastaavat VAKE:n organisaatiomuutosta sekä Vantaan ja VAKE:n tulevien strategioiden vaatimuksia.

Sitova tavoite 6.1 Kaikkien perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Lukuseula-testi (2. luokka ja 7. luokka).
- Funa-matemaattisen osaamisen testi (3. luokka ja 7. luokka).

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät mittarit ovat yksiselitteisiä. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukaiset lukuseula-testin tulokset ovat huonontuneet sekä suomi äidinkielenä että toisena kielenä 2. luokan oppilaiden osalta. Lukuseula- testin tulokset olivat parantuneet 7. luokan oppilaiden kohdalla. Ensimmäisen mittarin osalta tavoite saavutettiin osittain. Toisen mittarin osalta raportoinnissa todetaan, ettei Funa-arvioiteja toteutettu vuonna 2024. Toisen mittarin mukaista matemaattistenosaamisen kehitystä ei voinut arvioida puuttuneiden mittausten vuoksi. Koska ensimmäisen mittarin mukainen tavoite toteutui osittain ja toisen mittarin toteutumista ei voida arvioida, kokonaistavoite ei toteutunut lainkaan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteumasta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että lukutaitoa riittävän kattavasti kuvaavaa mittaria on vaikea löytää tarjolla olevista mahdollisuuksista. Syksystä 2026 alkaen strategiakauden loppuun saakka lukutaidon arviointiin tullaan käyttämään KARVIN (koulutuksen arviointikeskus) kansallisia

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

lukutaidon arviointiin kehitettyjä testauksia. Tämä tukee paremmin arviota opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta lukutaidon osalta sekä tuloksia voidaan verrata kansalliseen aineistoon.

Vantaan kaupungilla ei ollut aiemmista sopimuksista poiketen mahdollisuutta käyttää matematiikan FUNA-testiä lukuvuonna 24–25 eikä näin ollen voida vertailla tuloksia aiempaan testaukseen. Syksystä 2025 alkaen käytämme myös Karvin testejä matemaattisen osaamisen mittaamiseen.

Yleisesti voidaan todeta lukutaidon oppimisen haasteiden lisääntyvän vieraskielisten oppilaiden myötä. Edelleenkin vieraskielisten lasten joukossa on kantaväestöä enemmän lapsia, jotka eivät osallistu varhaiskasvatukseen. Oppilaiden kielellinen osaaminen koulun alkaessa on aiempaa heikompaa, mikä näkyy 2. vuosiluokan Lukuseula-testauksissa. Koska 7. luokan testauksissa näkyi myönteisiä tuloksia, voidaan kuitenkin todeta, että lukemaan opettamisen vaikuttavuus näkyy lukutaidon vahvistumisena yläkoulun alkaessa.

Sitova tavoite 7.2 Monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Tarkastuslautakunnan huomio kohdistuu tavoitteen mittariin.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa, että monikielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksen eri palveluissa kasvaa. Raportoinnissa on kuvattu varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisten lasten osallistumisasteita, mutta lähtötaso ja siten vertailukohta puuttuvat. Koska kyse on uudesta tavoitteesta, voi olla, että jatkossa vertailukohta ja lähtötaso muodostuvat nyt raportoiduista tuloksista. Vertailukohteen tai lähtötason ilmoittaminen on tärkeää, jotta kehityssuuntaa on mahdollista arvioida. Jatkossa on tärkeää kehittää mittari, jolla osaamisen kehittymistä seurataan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteumasta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

***Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että** mittarista puuttuu lähtötaso asiakastietojärjestelmän vaihtumisen vuoksi. Nykyisin tieto on hyvin saatavissa ja sitä voidaan jatkossa seurata vuosittain.*

Sitova tavoite 9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kehityssuunnasta.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa, että kiusaamista viikoittain kokeneiden määrä vähenee. Raportoinnissa käytettävissä olevan vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan kiusaamista viikoittain kokeneiden määrä oli kasvanut kaikilla vertailussa olevilla luokka-asteilla niin perusopetuksessa kuin lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa. School Day -palvelun syksyn 2024 tuloksissa kiusaaminen oli hieman lisääntynyt syksyn 2023 tuloksiin verrattuna. Kiusaamiseen puuttumisen koettiin kuitenkin hieman parantuneen syksyn 2023 tuloksiin verrattuna. Tarkastuslautakunta toteaa, että kiusaamiskokemusten lisääntyminen on huolestuttava kehityskulku

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteutumisesta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisimpiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kiusaamisen vastaisessa työssä on toteutettu seuraavia toimenpiteitä: Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma on otettu käyttöön 1.8.2022 kaikilla palvelualueilla. Keväällä 2024 on systemaattisesti tuettu toimenpideohjelman käyttöönotossa niitä kouluja, joissa kouluterveyskyselyn tulokset kiusaamisen osalta ovat Vantaan keskiarvoja heikompia. Kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija on aloittanut keväällä 2023. Erityisasiantuntija konsultoi/tukee kouluja ja päiväkoteja haastavissa/pitkittyneissä kiusaamistapauksissa sekä kouluttaa ja suunnittelee kaupunkitasolla kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen asioissa. Erityisasiantuntija koordinoi tammikuussa 2024 K-O -koulutettua työntekijöiden verkostoa. K-O -työparit toimivat tarpeen mukaan/sovitusti perusopetuksen tukena pitkittyneiden kiusaamistapausten selvitysprosessissa yhteistyössä kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijan kanssa.

Tämän lisäksi on 3.–9. luokkien oppilailla ja toisella asteella käytössä Someturva-palvelu. Someturva on anonyymi palvelu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen on 1.8.2023 lähtien tullut pysyvä 0,5 vuosiviikkotunnin lisäys 7.-luokkalaisten suomenkielisessä ja 8.-luokkalaisten ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Sama lisäys on tullut 8.-/7.-luokkalaisten 1.8.2024 lähtien.

SchoolDay-palvelua on hyödynnetty Vantaalla oppilaiden hyvinvoinnin seurantaan kuluneella strategiakaudella erityisesti 4. ja 7. luokilla. Arviointitiedonkeruu on toteutettu suunnitelmallisesti ja sen tuloksia on käsitelty mm. rehtoreiden, opettajien, oppilaiden, kouluvalmentajien sekä opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. Kyselyssä on mitattu oppimista, sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja, sosiaalisia suhteita sekä hyvinvointia. Tulokset osoittavat myönteisiä vaikutuksia kouluun kiinnittymisessä ja osallisuuden kokemuksissa, mutta myös haasteita, kuten kiusaamisen kokemusten lisääntymistä. Arvioinnin perusteella on tunnistettu kehittämistarpeita muun muassa resurssien riittävyyden, huoltajaviestinnän ja kysymysten selkeyden osalta. SchoolDay-tiedonkeruu on omalta osaltaan tukenut tiedolla johtamista ja opiskeluhuollon kehittämistä Vantaalla.

Sisältökohta 1.2 Strategisten vuositavoitteiden yhteenvetoa 2022–2024 sekä tiivistelmäkohdat 1 ja 2.

Tiivistelmäkohta 1, Kaupunki asetti 45 tavoitetta vuodelle 2024. Näistä 87 prosenttia raportoitui kokonaan tai osittain toteutuneeksi. Toteutumatta jäi muun muassa koulukiusaamisen vähentämiseen, lukutaidon kehittymiseen sekä työttömyyden vähentämiseen liittyviä tavoitteita. Näitä tavoitteita jäi toteutumatta myös vuotta aiemmin. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomea äidinkielenä että toisena kielenä opiskelevilla oppilailla. Suurille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hieman paremmin kuin vuotta aiemmin.

Tiivistelmäkohta 2, Valtuustokaudella 2022–2025 asetettiin yhteensä 154 strategista vuositavoitetta. Yli 80 prosenttia valtuustokaudelle asetetuista tavoitteista on vuoden 2024 loppuun mennessä toteutunut täysin tai osittain. Tarkastuslautakunta on ollut eri mieltä tavoitteen raportoidusta toteutumasta tai esittänyt huomion 35 tavoitteen osalta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

Tarkastuslautakunnan arvioinnista

Seuraavassa taulukossa on tavoitemäärät vuosilta 2022–2024, joista tarkastuslautakunta oli eri mieltä toteumasta tai joita koskien tehtiin muu huomio. Suluissa oleva prosenttiluku kertoo, kuinka suureen osaan tavoitteista huomiot kohdistuivat.

Taulukko: Tarkastuslautakunnan huomiot vuosilta 2022–2024.

	2022	2023	2024	Yhteensä
Eri mieltä/Huomio	14 (37 prosenttia)	11 (27 prosenttia)	10 (22 prosenttia)	35 (28 prosenttia)

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä seitsemän tavoitteen raportoidusta toteumasta ja kolmen tavoitteen osalta tarkastuslautakunta totesi, että arviointia ei voinut tehdä. Raportoinnin huomiot koskivat epätasällista tai vajaaksi jäänyttä raportointia, vertailutietojen puuttumista tai jos esimerkiksi kaikkien mittarien toteumaa ei ollut raportoitu erikseen.

Johtopäätökset:

Vantaan strategiaproessi noudatti aiemmilta valtuustokausilta tuttuja menetelmiä. Kaupunkistrategia laadittiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tiiviissä yhteistyössä ja lisäksi osallistettiin myös kuntalaisia ja alueen yrityksiä. Valtuustokauden strategia ulotettiin kaikille kaupunkiorganisaation tasoille vuosittaisilla strategisilla tavoitteilla. Kaikki toimialat, palvelualueet ja suurin osa palveluyksiköistä tekivät omat tulokorttinsa, joissa kaupunkitasoiset tavoitteet jaoteltiin oman toimialan, palvelualueen tai palveluyksikön tavoitteiksi.

Koko valtuustokaudelle asetettiin 6 painopistealuetta ja näille 30 strategista tavoitetta. Vuosittaisia sitovia tavoitteita asetettiin vuosina 2022–2025 yhteensä 154. Näistä tavoitteista vuoden 2024 loppuun mennessä toteutui tilinpäätösraportointien mukaan kokonaan tai osittain yli 80 prosenttia. Toteutumatta jäi noin 19 prosenttia tavoitteista. Tavoitteista jäi toteutumatta vuosina 2022–2024 hallittu käyttötalouden menokehitys. Vuosina 2023–2024 jäivät toteutumatta maanluovutuksen ja maankäytösopimusten nettotulotavoite, työttömyyden vähentymistavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite.

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä raportoidusta toteumasta tai teki muun huomion yhteensä noin 28 prosentista tavoitteista. Huomiot liittyivät yleensä tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin, mutta joskus myös näiden epäselvyyteen. Vältarkastelu ulottuu vuoden 2024 loppuun saakka

Suosituks:

Tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin on hyvä kiinnittää edelleen huomiota. Vuoden 2024 loppuun mennessä kokonaan toteutumatta jäänyt tavoite liittyi hallittuun käyttötalouden menokehitykseen. Lisäksi kahtena peräkkäisenä vuonna toteutumatta jäivät maanluovutuksen ja maankäytösopimusten nettotulotavoite, työttömyyden vähentymistavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että tiivistelmäkohta 1:ssä esiin nostettuihin huomioihin liittyen lukutaidon kehittämiseen ja koulukiusaamiseen on vastattu toimialan vastauksissa sitoviin tavoitteisiin 6.1 ja 9.1 (sisältökohta 1.1.).

Tiivistelmäkohtaan 2 voidaan todeta, että myös kasvatuksen ja oppimisen toimialan vastuualueella on ollut haasteita löytää esim. lukutaitoa riittävän kattavasti kuvaavaa mittaria tai sitten mittari on puuttunut asiakastietojärjestelmän vuoksi.

Luku 4 sekä tiivistelmäkohdat 8 ja 9.

Tiivistelmäkohta 8, Perusopetuksen palvelualueen haasteina olivat 2.-luokkalaisten lukutaitotulosten selvä heikentyminen ja oppilaiden kiusaamiskokemusten lisääntyminen. Lukutaidon parantamiseksi ja kiusaamisen vähentämiseksi on jatkuvasti haettu uusia keinoja ja työ jatkuu edelleen. Saatujen testi- ja kyselytulosten perusteella voidaan jatkossa kohdentaa tukitoimia entistä voimakkaammin niitä eniten tarvitseville kouluille.

Johtopäätökset:

Omissa tavoitteissaan ja toimenpiteissään perusopetuksen palvelualue on vuonna 2024 erityisesti pyrkinyt tukemaan koko kaupungin tasolla strategisiksi tavoitteiksi nostettuja oppilaiden luku- ja matemaattisten taitojen parantamista ja oppilaiden hyvinvoinnin parantamista.

Henkilöstön saatavuus on ollut kohtalainen, mutta pätevien opettajien saatavuus on alkanut heikentyä jokaisessa opetuksen ammattiryhmässä. Tämän myötä kouluissa on enemmän opettajia, joilla ei ole muodollista pätevyyttä tehtävään.

Yhtenä sitovana strategisena tavoitteena vuodelle 2024 oli koululaisten luku- ja matemaattisten taitojen parantaminen. Lukemisen ja matematiikan opetusta kehitettiin perusopetuksessa monin eri tavoin eri luokka-asteilla. Lukuseulatestien tulokset osoittivat, että testattavien 2.-luokkalaisten oppilaiden lukutaitotulokset olivat lukuvuonna 2023–2024 heikentyneet edellisistä tuloksista. Sen sijaan 7.-luokkalaisten oppilaiden lukutaitotulokset olivat parantuneet edellisestä mittauksesta. Kehitystyö oppilaiden lukutaidon parantamiseksi jatkuu ja saatujen tulosten perusteella oppimisen tukea kohdennetaan tehokkaammin sitä eniten tarvitseville kouluille ja oppilaille. Matematiikan testejä ei vuonna 2024 tehty.

Myös oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen ja kiusaamisen ehkäisy oli kaupungin strateginen tavoite vuonna 2024. Kaikilla kasvatuksen ja oppimisen palvelualueilla on otettu käyttöön kiusaamisen ehkäisemisen toimenpideohjelma. Ohjelma sitouttaa kouluja ja henkilökuntaa kiusaamisen vastaiseen työhön ja yhtenäistää koulujen kiusaamisen vastaista työtä. Oppilaiden hyvinvoinnin tukena on peruskouluissa monialaisista ammattiryhmistä koostuvia tukiverkkoja ja oppilaille on mahdollisuus itse osallistua hyvinvointinsa edistämiseen. Oppilaille pidetään säännöllisesti tunne- ja vuorovaikutustunteja ja sosiaalisen median kautta tapahtuvaa kiusaamista pyritään ehkäisemään someturvapalvelulla. Kouluvalmentajatoiminta, joka alkoi ulkopuolisella hankerahalla syksyllä 2023

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

sai hyvin positiivista palautetta lyhyessä ajassa. Hanke sai lisärahoitusta lukuvuodelle 2024–2025 ja tavoitteena on toiminnan laajentaminen ja vakinaistaminen.

Joka toinen vuosi tehtävän kouluterveyskyselyn ja kuukausittain tehtävien School Day -kyselyjen perusteella oppilaiden kiusaamisen kokemukset ovat lisääntyneet Vantaan peruskouluissa. Kouluterveyskyselyssä tuotiin kuitenkin positiivisena asiana esille, että suurin osa Vantaan peruskoululaista voi hyvin ja on kiinnostunut koulunkäynnistä. Nyt saatujen kokemusten ja kyselytulosten perusteella jatketaan toimenpiteitä ja kohdistetaan erityisesti tukea kouluille, joissa kiusaamista esiintyy enemmän

Suosituks:

Tarkastuslautakunta on huolissaan 2.-luokkalaisten lukutaitotulosten selvästä huonontumisesta ja oppilaiden kokemasta kiusaamisen lisääntymisestä Vantaan peruskouluissa. Tarkastuslautakunta toteaa, että saatujen tulosten ja kokemusten pohjalta pitää aloitettuja toimenpiteitä vahvistaa ja jatkaa kehitystyötä uusien keinojen löytämiseksi. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee myös seurata. Tarkastuslautakunta yhtyy perusopetuksen palvelualueen huoleen pätevien opettajien saatavuuden heikkenemisestä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että tulevassa strategiassa lukutaito nostetaan keskeiseen asemaan. Kasotasoisesti laaditaan kehittämisohjelma lukutaidon edistämiseksi. Vieraskielisen väestön lisääntyessä on kiinnitettävä huomiota lukemaan opettamisen menetelmiin sekä annettava lukemiselle riittävästi aikaa. Kaikkien varhaiskasvatussyksiköiden ja oppilaitosten keskeinen tehtävä on tunnistaa omaan toimintaympäristöönsä liittyvät suurimmat haasteet ja kohdentaa painopistettä niihin. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla nähdään, että lukutaito on myös väline identiteetin ja minäpystyvyyden vahvistamisessa sekä dialogisen vuorovaikutuksen edellytys. Suomen kielen osaaminen ja lukutaidon vahvistaminen tulee olla kaupunkitasoisesti huomion ja toimenpiteiden kohteena myös muiden kaupungin toimijoiden taholta.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma päivitetään vuoden 2025 aikana ja tammikuussa 2026 otetaan käyttöön päivitetty toimenpideohjelma. Päivitys pohjautuu laajaan arviointitietoon, jota on kerätty eri palvelualueilta, opiskeluhollosta sekä nuoristyöstä. Lapsia, nuoria ja huoltajia on kuultu kevään -25 aikana sekä hyödynnetty jo eri yhteyksissä kerättyä tietoa. Päivitetystä toimenpideohjelmasta viestitään aktiivisesti ja sitä jalkautetaan suunnitelmallisesti. Toimenpideohjelman päivitystä varten kerätyn arviointitiedon kokonaisuus antaa viitteitä esimerkiksi kehittämisen tarpeista jo suurilta osin toimivan toimenpideohjelman juurruttamisessa, viestimisessä ja jalkauttamisessa, opettajien kiusaamiseen puuttumisen valmiuksien vahvistamisessa sekä koulujen kiusaamiseen puuttumisen prosessien selkiyttämisessä. Arviointitiedon pohjalta on tehty seuraava suunnitelma kiusaamisen vastaisista toimenpiteistä kasvatuksen ja oppimisen toimialalla.

Oppilaiden hyvinvointia tukevia tunne- ja vuorovaikutustunteja jatketaan peruskouluissa edelleen ja näitä opettavia henkilöitä tuetaan laajalla koulutustarjonnalla ja valmiilla materiaaleilla. Kouluvalmentajien toiminta on vakinaistettu kaikille ylä- ja yhtenäiskouluille sekä kahdelle alakoululle MEK-perusteella. 1.8.2025 alkaen Vantaalla työskentelee 23 kouluvalmentajaa. Vuoden

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

2026 alusta päivittyvää Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelmaa jalkautetaan ja viestitään systemaattisesti henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille.

Perusopetukselle on myönnetty Opetushallituksen hankeavustus kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen perusopetuksessa ajalle 1.8.2025-30.7.2027. Osana tätä kokonaisuutta tuetaan edelleen koulujen oman kiusaamiseen puuttumisen suunnitelman kehittämistä ja siitä viestintää oppilaille ja huoltajille. Perusopetuksen kiusaamisen vastaisen työn tueksi tarjotaan systemaattinen tutkimusperustaiseen tietoon pohjautuva koulutuskokonaisuus. Osana tätä jatketaan kouluterveyskyselyn tulosten perusteella annettua kohdennettua tukea kouluille. Erityisasiantuntija kouluttaa ja konsultoi systemaattisesti myös varhaiskasvatuksen ja toisen asteen palvelualueilla. Kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen panostetaan vahvistamalla koulu- ja varhaiskasvatusyhteisöjen hyvinvointia mm. ProToiminnan keinoin.

Oppilaita ja huoltajia tuetaan matalalla kynnyksellä, ja oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan sekä tukemalla kiusaamista kokeneita että siihen osallistuneita. Hyvinvointia seurataan säännöllisesti esimerkiksi kyselyin. Jokainen koulun aikuinen on velvoitettu puuttumaan epäasialliseen käytökseen. Kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija ja Vantaan K-O –koulutetut työntekijät ovat tarvittaessa koulujen tukena solmuuntuneiden ja pitkittyneiden kiusaamistapausten selvittämisessä.

Tiivistelmäkohta 9, Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa oppilaista yli 30 prosenttia on vieraskielisiä ja määrä on kasvussa. Vieraskielisten oppilaiden suomen kielen oppimisen erilaiset tarpeet on pyritty ottamaan huomioon ja erilaisia oppimisen tukitoimia on käytössä. Varsinkin 2.-luokkalaisten vieraskielisten oppilaiden lukutaitotulokset ovat viimeisessä mittauksessa merkittävästi heikentyneet. Uusia tukitoimia on käynnistetty ja vieraskielisten oppilaiden vanhempien ja koulujen välistä yhteistyötä parannetaan edelleen.

Johtopäätökset:

Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa oli vuonna 2024 yli 8 000 vieraskielistä oppilasta, joka on yli 30 prosenttia kaikista oppilaista. Vieraskielisten oppilaiden määrä Vantaan peruskouluissa on kasvussa. Vantaalla oppilas voi peruskoulussa opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi tai hänellä on monikielinen tausta. S2-opetusta on tällä hetkellä kaikissa Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa. Vantaan peruskouluissa tarjotaan myös valmistavaa opetusta kaikille perusopetusikäisille maahanmuuttotataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia perusopetuksessa opiskeluun.

Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärästä tulee keskustella huoltajien kanssa ja huoltajalle pitää antaa riittävästi tietoa oppimäärän valintapäätöksen tekoa varten. Oppilaan huoltajalla on oikeus päättää lapsensa oppimäärä. S2-oppimäärän valintaprosessia ollaan uudistamassa lukuvuonna 2025–2026 niin, että huoltajat saavat enemmän tietoa ja opettajat saavat enemmän välineitä sopivan oppimäärän suositamiseen. Valmistavaan opetukseen haetaan Vantaalla perusopetuksen aluekoordinaattorien kautta, jonka jälkeen valmistavan opetuksen opettaja sopii tapaamiset perheen kanssa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

Vieraskielisten oppilaiden ja myös heidän vanhempiansa tueksi on erilaisia tukihenkilöitä. Aluekoordinaattorit tukevat vieraskielisten oppilaiden vanhempia valmistavan opetuksen hakuprosessissa ja monikieliset ohjaajat ovat sekä vanhempien että lasten tukena peruskouluissa. Opetukseen liittyvinä tukitoimina järjestetään Vantaalla oppilaan oman äidinkielen opetusta, samanaikaisopetusta ja uusimpina tukimuotoinaläksytukea ja pienimuotoisesti kokeiltua samanaikaisopetusta omalla äidinkielellä. Lisäksi kaikkia peruskoulun oppilaita koskevan äidinkielen ja matematiikan oppimisenvahvistamista koskevana toimenpiteenä lisättiin äidinkielen ja matematiikan opetusta kaikille 1.- ja 2.-luokkalaistille vuonna 2023.

Vantaan strategisena tavoitteena on vuodesta 2022 ollut 2.-luokkalaisten lukutaidon parantaminen. Lukutaitoa mitataan Lukuseulatestillä ja tavoitteena on ollut, että taitotasoltaan alimpaan viidennekseen kuuluisi vuosittain entistä vähemmän oppilaita.

Alimpaan viidennekseen kuulumisen ennakoi vaikeuksia saavuttaa peruskoulun oppiaineiden tavoitteet. 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden (kuten myös S1-oppilaiden) lukutaitotulokset ovat heikentyneet vuosina 2022–2024. Suoritusasoltaan alimpaan viidennekseen kuului S2-oppilaista jo 80 prosenttia vuonna 2024. Sen sijaan vuonna 2024 olivat 7.-luokkalaisten S2-oppilaiden tulokset parantuneet.

Vuonna 2024 valmistui kehittämisohjelma monikielisten oppilaiden tukemiseen. Sen tavoitteena on monikielisten oppilaiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Ohjelman perusopetusta koskevista toimenpiteistä läksytukea toteutetaan jo ja lisäksi esimerkiksi S2-opetukseen liittyen on tavoitteena antaa opettajille enemmän välineitä oikean oppimäärän suosittamiseen ja huoltajille enemmän tietoa oppimäärän valinnasta. Lisäksi vieraskielisten vanhempien entistä parempi huomioiminen kouluasioihin liittyvässä viestinnässä on ohjelman tavoite. Monet uusista keinoista on vasta otettu tai ollaan ottamassa käyttöön, joten niiden vaikuttavuutta ei voi vielä arvioida.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että vieraskielisten oppilaiden oppimista tuetaan Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa eri keinoin ja vuonna 2024 valmistunut kehittämisohjelma sisältää uusia tukitoimia. Huolestuttavaa on 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden lukutaitotulosten merkittävä huonontuminen viimeisessä mittauksessa. Tulokset osoittavat, että vieraskielisten oppilaiden tukemiseen täytyy panostaa ja jatkaa tukitoimien kehittämistä. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee myös seurata. Lautakunta korostaa lasten ja nuorten kielitaidon tukemista läpileikkaavasti kaikissa kaupungin palveluissa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialalla on tunnistettu tarve tehostaa ja jatkaa työtä monikielisten oppijoiden oppimistulosten varmistamiseksi. Vuonna 2024 aloitettiin Monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämissuunnitelman valmistelu, ja vuonna 2025 ohjelma on päässyt hyvin käyntiin. Ohjelmassa keskeistä on, että monikielisten oppijoiden koulupolkua pyritään entistä enemmän tarkastelemaan ja kehittämään kokonaisuutena varhaiskasvatuksesta toiselle

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset

asteelle asti. Arviointikertomuksessa todettu 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden lukutaitotulosten huonontuminen on hyvä esimerkki kehittämistyötarpeesta, joka kohdistuu useammalle palvelualueelle: varhaiskasvatuksessa luodaan suotuisa alusta, jolle esi- ja alkuopetuksen tiiviinä jatkumona saadaan varmistettua jokaiselle oppijalle tärkein oppimisen työkalu eli lukutaito. Lukutaidon kehittyminen ei tapahdu yksittäisinä tekoina tai yksittäisten työntekijöiden toimesta, vaan systemaattisena yhteistyön jatkumona, jossa myös perheet ovat osallisia. Perheiden roolia oppimisen tukijoina pystytään huomioimaan entistä paremmin monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämisohjelman myötä, sillä kasvatuksen ja oppimisen toimialalle palkatun kieli- ja kulttuuritietoisuuden erityisasiantuntijan kautta myös yhteydet muiden toimialojen oleellisiin toimintoihin tiivistyvät ja yhteistyötä on nyt mahdollisuus tehdä koordinoitummin.

Yksi Monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämisohjelman tavoitteista on kehittää tiedolla johtamisen käytänteitä. Kehittämistyön suuntaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää ymmärtää lähtötilanne mahdollisimman syvällisesti. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on tunnistettu tarpeita syventää ymmärrystä monikielisten oppijoiden oppimiseen vaikuttavista erilaisista tekijöistä niin oppijatasolla kuin toimialalla vallitsevien rakenteiden ja käytänteiden tasolla. Kehittämisohjelmassa paneudutaan laadukkaamman tietovarannon varmistamiseen: tarkastellaan nykyisistä oppilastietojärjestelmistä esiin louhittavan tiedon laatua ja luodaan parempaa ymmärrystä sen hyödynnettävyydestä sekä selkeytetään erilaisia kasvatuksen ja opetuksen järjestämisen prosessikuvauksia. Kaikessa varmistetaan työn yhteys tuoreimpaan tutkimustietoon. Toimialalla rakenteilla oleva oma ydintiedon tietotalusta tulee vastaisuudessa varmasti palvelemaan nykyistä kattavammin kaikkea opetuksen kehittämistyötä. Tarkempaa tilannekuvaa rakennetaan parhaillaan paitsi kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, myös sekä kaupunkitasoisesti (mm. Segregaation ehkäisyn toimintaohjelma, Maahanmuuton ja kotoutumisen tiekartta) että kansallisena yhteistyönä, johon Vantaa osallistuu (mm. Kaupunkipolitiikan arviointineuvoston oppimisen ja hyvinvoinnin eriytymisen tutkimus).